

HOVRÄTTEN FÖR
NEDRE NORRLAND

Rotel 5

DOM
2008-03-13
Sundsvall

POINTLEX
WWW.POINTLEX.S

Mål nr
T 378-07

Sid 1 (5)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Sundsvalls tingsrätts dom 2007-03-09 i mål T 849-04, se bilaga A

KLAGANDE

Gnesta Production AB:s konkursbo, 556618-9956
Advokatfirman Carler KB
Box 7557
103 93 Stockholm

Ställföreträdare: Advokat M. E.
Advokatfirman Carler KB
Box 7557
103 93 Stockholm

MOTPART

SCA Timber AB, 556047-8512
c/o SCA
851 88 Sundsvall

Ombud: Advokat P. L.
Advokatfirman Abersten HB
Box 80
851 02 Sundsvall

SAKEN

Återvinning i konkurs

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrätten fastställer tingsrättens domslut.

Gnesta Production AB:s konkursbo ska ersätta SCA Timber AB dess rättegångskostnader i hovrätten med 45 000 kr avseende ombudsarvode jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från den 13 mars 2008 till dess betalning sker.

Dok.Id 35493

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 170 851 03 Sundsvall	Norra Tjörngatan 6	060-18 66 00 E-post: hovratten.nedrenorrland@dom.se http://www.dom.se/hnn	060-18 68 39	måndag - fredag 09:00 - 12:00 13:00 - 15:00

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Gnesta Production AB:s konkursbo (konkursboet) har yrkat bifall till sin vid tingsrätten förda återvinningstalan med den justeringen att ränta yrkas enligt 5 § räntelagen från dagen för delgivning av stämningen till dagen för tingsrättens dom och för tiden därefter enligt 6 § samma lag. Konkursboet har vidare yrkat ersättning för sina rättegångskostnader vid tingsrätten samt i hovrätten.

SCA Timber AB (SCA) har bestritt ändring och yrkat ersättning för rättegångskostnader i hovrätten.

UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN M.M.

I hovrätten har vittnesförhören vid tingsrätten med ~~A~~ och ~~B~~ förebärats genom banduppspelning. Vidare har förebärats samma skriftliga bevisning som vid tingsrätten.

Parterna har till stöd för sin respektive talan utvecklat grunder och åberopat omständigheter i enlighet med vad som framgår av tingsrättens dom.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Fakturan från Scanninge Timber AB

Betalningar som gjorts av konkursgäldenären kan återvinnas under de förutsättningar som anges i 4 kap. 10 § konkurslagen, varvid talan ska riktas mot betalningsmottagaren. Konkursboet har hävdats att SCA var avtalspart för den virkesleverans som denna faktura avser och att den betalning som ägde rum erlades till SCA, varför den också är återvinningsbar hos SCA. Från SCA:s sida har hävdats att det är Scanninge Timber AB som har levererat virket, ställt ut fakturan och mottagit betalningen för varorna. Återvinning hos SCA av det utbetalade beloppet är därmed inte möjlig.

Bevisbördan för att SCA är rätt avtalspart och därmed rätt betalningsmottagare åvilar konkursboet.

Den aktuella fakturan är utställd av Scaninge Timber AB, vars organisationsnummer samt bank- och postgironummer framgår av fakturan. Av utredningen har visserligen framkommit omständigheter som talar för att företrädare för Gnesta inte uppfattat denna beställning och leverans annorlunda än andra avtal som träffades med SCA. Mot SCA:s bestridande och med hänsyn till fakturans utformning har dock konkursboet, enligt hovrättens mening, inte förmått styrka att SCA är rätt avtalspart och betalningsmottagare avseende denna transaktion. Återvinningstalan mot SCA avseende denna faktura kan därför inte vinna bifall.

Övriga betalningar

Regleringen i 4 kap. 10 § konkurslagen innebär att betalning av en skuld som har gjorts med belopp som har avsevärt försämrat gäldenärens ekonomiska ställning går åter, om betalningen inte med hänsyn till omständigheterna ändå kan anses ordinär. En första fråga blir därmed om de betalningar Gnesta har gjort till SCA kan anses ordinära eller inte.

Genom den betalningshistorik som är åberopad i målet är det klarlagt att Gnesta i vart fall under tiden mars till december 2002 erlade betalningar till SCA med varierande betalningsdröjsmål och att betalning vid upprepade tillfällen erlades för flera fakturor samma dag. SCA har, genom att fortsätta sina leveranser, accepterat att Gnesta betalade för sent så länge Gnesta betalade gamla fakturor och inte överskred den övre beloppsgräns (limit) för fortsatta leveranser som SCA internt hade åsatt Gnesta. Först sedan förfallotiden överskridits eller beloppsgränsen uppnåtts agerade SCA genom att stoppa fortsatta leveranser och kräva in betalning för de äldsta utestående fordringarna. Genom förhöret med ~~Anders Nilsson~~ framkommer att de åtgärder som då vidtogs var att han ringde och uppmanade företrädare för Gnesta att betala för de äldre leveranserna och förklarade att SCA inte skulle leverera nytt virke förrän betalning hade skett. ~~Bertil Nilsson~~ har uppgett att SCA därvid inte krävde betalning för alla ute-

stående fakturor utan enbart de äldsta och att när Gnesta hade betalat för de tidigaste leveranserna fortsatte SCA att leverera mer virke.

Hovrätten kan alltså konstatera att det mellan de båda bolagen förelegat en ordning som inneburit att SCA accepterat att Gnesta oftast betalat sina fakturor, med varierande fördröjning, efter förfallodagen. Affärsrelationen mellan bolagen hade pågått sådan tid att det sättet att betala måste sägas ha utgjort det normala betalningsmönstret hos Gnesta. Som regel bör sådana betalningar som följer en tillämpad ordning anses ordinära, om inte skulden stått ute onormalt länge eller varit betydligt större än vad som varit vanligt mellan parterna (jfr NJA 1988 s. 759). Hovrätten finner att de betalningsdröjsmål som här är aktuella inte kan sägas ha utgjort ett onormalt inslag i affärsrelationen mellan Gnesta och SCA. Att märka är vidare att betalning för flera fakturor vid samma tillfälle också förekommit tidigare, om än med lägre belopp än den kumulerade betalning som erlades den 17 februari 2003 för sex stycken fakturor. Enbart det förhållandet att denna betalning avsåg flera fakturor medför därför inte att denna betalning kan anses vara en onormal reglering. Betalningarnas storlek har varit betingade av att Gnesta strävat efter att hålla produktionen igång och kan enligt hovrättens mening inte anses ha varit onormala för Gnestas löpande verksamhet. Att den betalning som erlades den 17 februari 2003 avsåg ett stort sammanlagt belopp leder i sammanhanget inte till annat ställningstagande.

Konkursboet har vidare gjort gällande att de omstämda betalningarna skedde efter sådana påtryckningar från SCA:s sida att de inte kan anses ordinära. I denna del gör hovrätten följande överväganden. Vid prövningen av om betalningarna ska anses ordinära saknar det betydelse om SCA haft kännedom om Gnestas ekonomiska svårigheter eller ej. Av avgörande betydelse blir istället om situationen objektivt sett varit sådan att man kunnat förvänta sig att betalning erlagts på motsvarande sätt även om Gnestas konkurs inte varit nära förestående. Av förhören med ~~Anders Nilsson~~ och ~~Bengt Eriksson~~ har framkommit att SCA betingade sig betalning för verkställda leveranser för att fortsätta leverera nytt virke till Gnesta. Det har alltså inte varit fråga om att SCA krävt någon annan betalning än den som motsvarade värdet av gjorda leveranser. Det har således inte varit fråga om någon s.k. överbetalning eller krav på betalning för fakturor

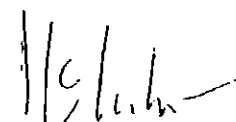
som ännu inte förfallit till betalning. Att en borgenär/leverantör försöker minimera sitt risktagande genom att påfordra betalning för gjorda leveranser är enligt hovrättens uppfattning affärsmässigt naturligt och detta oavsett om det finns anledning att misstänka att gäldenären är eller riskerar att hamna på obestånd. Det förfarande SCA tillämpat för att erhålla betalning kan inte sägas utgöra någon otillbörlig påtryckning och är såvitt framkommit ett förfarande som används av SCA i förhållande till alla sina kunder. SCA har också fortsatt att leverera virke till Gnesta sedan betalningarna gjordes. Enligt hovrättens mening kan därmed inte sägas att betalningarna framtvings efter särskilda påtryckningar och de har inte heller medfört att SCA hamnat i ett gynnsammare läge än Gnestas övriga borgenärer. Förhållandena har med andra ord varit sådana att betalningarna objektivt sett inte kan anses ha föranletts av de ekonomiska svårigheter Gnesta då befann sig i. Betalningarna kan därför inte anses annat än ordinarie.

Med hänvisning till det anförda finner hovrätten att konkursboets återvinningstalan ska lämnas utan bifall.

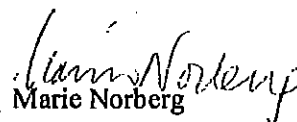
Vid denna utgång i målet ska konkursboet ersätta SCA dess rättegångskostnader. Beloppet har vitsordats.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast torsdagen den 10 april 2008.

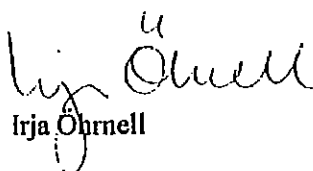

Håkan Lavén

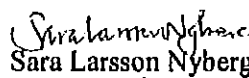

Marie Norberg

(referent)

Irja Örnell

Sara Larsson Nyberg

SUNDSVALLS TINGSRÄTT
Rotel 3

DOM
2007-03-09
Meddelad i
Sundsvall

Mål nr
T 849-04

Sid 1 (15)

Arbida 71

PARTER

Kärande
Gnesta Production AB:s konkursbo, 556618-9956
Advokatfirman Carler KB
Box 7557
103 93 Stockholm

Ställföreträdare: Konkursförvaltaren Advokat M. E.
samma adress

Svarande
SCA Timber AB, 556047-8512
c/o SCA
851 88 Sundsvall

Ombud: Advokat P. L.
Advokatfirman Abersten HB
Box 80
851 02 Sundsvall

DOMSLUT

1. Käromålet ogillas.
2. Gnesta Production AB:s konkursbo skall till SCA Timber AB utge ersättning för rättegångskostnader med etthundratiotusen (110.000) kr, allt avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 9 mars 2007 till dess betalning sker.

Dok.Id 42479

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 467	Storgatan 50	060-18 66 00	060-18 67 20	måndag – fredag
851 06 Sundsvall		E-post: sundsvalls.tingsratt@dom.se		09:00-12:00
		www.sundsvallstingsratt.se		13:00-15:00

BAKGRUND

Genom en överenskommelse mellan Lundqvist Inredningar AB och det finska bolaget Lundia OY tillskapades Gnesta Production AB (Gnesta). Aktierna i bolaget ägdes med hälften av Lundqvist Inredningar AB och med hälften av Lundia OY. Vid bildandet tillfördes Gnesta olika tillgångar från ägarbolagen. Gnesta kom därefter att utgöra produktionsbolag avseende hyll- och förvaringssystem i trä åt de båda ägarna. Verksamheten kom i gång vid årsskiftet 2001/2002 och utövades på en industrifastighet i orten Gnesta. Industrifastigheten ägdes av Lundqvist Inredningar AB.

SCA Timber AB (SCA) hade redan innan Gnesta bildades en lång affärsrelation med Lundqvist Inredningar AB. Sålunda hade SCA alltsedan början av 1990-talet levererat visst virke till den produktion som då ägde rum i Lundqvist Inredningar AB. Affärsförhållandet fortsatte även sedan Gnesta bildats, varvid SCA i stället levererade motsvarande produkter till dotterbolaget Gnesta. Från årsskiftet 2001/2002 förekom ett flertal leveranser från SCA till Gnesta. Dessa fakturerades och reglerades i enlighet med vad som framgår av bilaga 1-2 till denna dom.

Gnesta försattes i konkurs den 9 april 2003 med samma dag som fristdag. Av förvaltarberättelsen framgår att obeståndstidpunkten torde kunna bestämmas till oktober 2002, eventuellt tidigare, att Gnestas aktiekapital inte var förbrukat till mer än hälften per den 30 november 2002, men helt förbrukat per den 31 december 2002, samt att det enligt Lundia OY:s styrelserepresentanter inte förelåg orsak att misstänka att det fanns anledning att upprätta en kontrollbalansräkning före februari 2003. De fakturor som finns upptagna i domsbilaga 2 har alla betalats av Gnesta senare än tre månader före fristdagen. Fakturan med nr 90129218 har ställts ut av Scaninge Timber AB medan övriga ställts ut av SCA. Gnesta har emellertid erlagt betalning till SCA för samtliga i domsbilaga 2 upptagna fakturor. Gnesta Production AB:s konkursbo (konkursboet) har nu väckt talan mot SCA och gjort gällande att alla betalningar i domsbilaga 2, med

undantag för den om 110.279 kr den 6 mars 2003, skall återvinnas till konkursboet med stöd av 4 kap. 10 § konkurslagen.

YRKANDEN

Konkursboet har yrkat att SCA skall förpliktas att till konkursboet utge 823.572 kr, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från delgivningsdagen den 23 april 2004 till dess betalning sker.

SCA har bestritt käromålet. SCA har vitsordat att det fordrade beloppet är beräknat på ett korrekt sätt men hävdar att en eventuell dröjsmålsränta enligt 4 kap. 15 § konkurslagen skall beräknas enligt 5 § räntelagen från delgivningsdagen till dagen för tingsrättens dom och först för tiden därefter enligt 6 § räntelagen.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader. Respektive part har vitsordat motpartens ersättningsyrkande.

PARTERNAS GRUNDER OCH SAKFRAMSTÄLLNINGAR

Konkursboet har som grund för sin talan anfört följande. Gnesta försattes i konkurs den 9 april 2003. Under slutet av år 2002 har SCA och – som senare uppmärksammats – Scaninge Timber AB ställt ut fakturor till Gnesta om sammanlagt 823.572 kr (exklusive faktura nr 90132184), vilka alla betalats till SCA och det senare än tre månader före fristdagen. Betalningarna har avsevärt försämrat Gnestas ekonomiska ställning och har därmed varit till nackdel för övriga borgenärer. Betalningen den 17 februari 2003 om 617.080 kr utgjordes av ett kumulerat belopp avseende sex olika fakturor för vilka betalningsfristen överskridits med 15–36 dagar. Betalningarna den 21 och den 25 februari 2003 har gjorts 18 respektive 16 dagar efter fakturornas förfallodagar. De omtvistade betalningarna har således varken beloppsmässigt eller tidsmässigt erlagts i vederbörlig ordning och kan därför inte anses ordinära. Härtill

kommer att betalningarna föregåtts av påtryckningar från SCA. Betalningarna skall därför återvinnas till konkursboet.

Konkursboet har till närmare utveckling av sin talan anfört väsentligen följande. Vid bedömningen av rekvisitet "avsevärt försvårat gäldenärens ekonomiska ställning" skall en jämförelse ske mellan de aktuella betalningarna och gäldenärens tillgångar. Betalningarna skall då läggas ihop för att inte en borgenär som erhållit flera mindre betalningar skall komma i ett mera gynnsamt läge än en borgenär som erhållit endast en, men en större, betalning. Om de sammanlagda betalningarna överskrider ett belopp om tio procent av gäldenärens tillgångar är det aktuella rekvisitet uppfyllt. De sammanlagda betalningarna skall egentligen jämföras med värdet av gäldenärens tillgångar vid betalningstidpunkten. Eftersom det i efterhand är vanskligt att fastställa värdet av tillgångarna vid betalningstidpunkten skall jämförelsen enligt uttalanden i den juridiska litteraturen och i rättspraxis göras med det värde tillgångarna åsatts i konkursbouppteckningen. Konkursboet menar emellertid att jämförelsen i aktuellt mål i första hand skall göras med resultatet av utvecklingen av Gnestas tillgångar. Såsom framgår av utdrag ur köpeavtal mellan konkursboet och köparen av Gnestas rörelse avyttrades Gnestas tillgångar för 1.100.000 kr. Med beaktande jämväl av Gnestas fordringar om 52.000 kr kan värdet av Gnestas tillgångar vid konkursutbrottet fastställas till 1.152.000 kr. Vid en jämförelse mellan betalningarna och detta värde framkommer att betalningarna motsvarade 72 procent av Gnestas tillgångar. I andra hand hävdar konkursboet att jämförelsen skall göras med det värde gäldenärens tillgångar åsatts i konkursbouppteckningen, varvid detta värde dock bör korrigeras utifrån vad som framkommit vid en senare genomförd värdering av Gnestas maskinpark. Vid konkursutbrottet var det svårt att avgöra om vissa tillgångar skulle hänföras till Gnesta eller till något Gnesta närstående bolag. Vid bildandet av Gnesta hade såväl Lundqvist Inredningar AB som Lundia OY överfört tillgångar till Gnesta. Den egendom som Lundqvist Inredningar AB trodde sig ha tillfört utgjordes dock av industritillbehör som alltjämt tillhörde Lundqvist Inredningar AB. Därjämte hade överförts maskiner som omfattades av äganderättsförbehåll. Under edgångssammanträdet i konkursen framkom att vissa maskiner som kommit från Lundia OY tillhörde Gnesta. Dessa maskiner

har värderats och per konkursdagen åsatts ett värde om 1.100.000 kr. Med beaktande av värdet av övriga tillgångar enligt bouppteckningen uppgick värdet av Gnestas tillgångar per konkursdagen till cirka 2.500.000 kr. De sammanlagda betalningarna motsvarar då 33 procent av Gnestas tillgångar. Konkursboet gör i tredje hand gällande att de sammanlagda betalningarna skall jämföras med ett värde baserat bl.a. på det värde ägarna själva åsatt tillgångarna. Av ett utdrag ur ett avtal träffat mellan Lundqvist Inredningar AB och Lundia OY framgår att Lundia OY vid bildandet av Gnesta åtagit sig att tillföra det nya bolaget produktionsutrustning till ett värde om 2.000.000 kr. Om de maskiner som tillförts från Lundia OY åsatts detta värde är värdet av Gnestas samlade tillgångar vid konkursutbrottet 3.405.140 kr. De i målet aktuella betalningarna motsvarar i detta fall 25 procent av Gnestas tillgångar. Oavsett vilket av de värden som konkursboet sålunda hävdar att Gnestas tillgångar skall åsättas i målet utgör de samlade betalningarna en så stor andel därav att de skall anses ha avsevärt försämrat gäldenärens ekonomiska ställning. Beträffande tillgångarnas värde skall härutöver tilläggas att Gnestas tillgångar i huvudsak belastades av särskild förmånsrätt. Av uttalanden i den juridiska litteraturen och i rättspraxis framgår att värdet av särskilda förmånsrätter inte skall beaktas i detta sammanhang. Om man vid den aktuella jämförelsen bortser också från tillgångar belastade med särskild förmånsrätt utgör de sammanlagda betalningarna nästan 100 procent av Gnestas tillgångar. Att kundfordringarna upptagits till ett värde om 0 kr i bouppteckningen beror på att Gnesta hade endast två kunder; Lundqvist Inredningar AB och Lundia OY. Lundqvist Inredningar AB var också försatt i konkurs och fordringar mot konkursgäldenärer åsatts regelmässigt ett värde om 0 kr. Fordringarna mot Lundia OY åsattes ett värde om 0 kr eftersom Lundia OY gjort så många invändningar mot dessa att förvaltaren bedömde det som omöjligt att få ut något därifrån. Beträffande värderingen av varulagret skall redovisas att den fortsatta driften gav ett mycket klen resultat. Det uppkom inget överskott. – Vad särskilt gäller betalningen till SCA för den av Scaninge Timber AB utfärdade fakturan gör konkursboet gällande att avtal om leverans också i det fallet träffats mellan Gnesta och SCA. Gnesta har också i det fallet gjort sin beställning hos ~~Angels~~, som företrätt SCA vid övriga beställningar. Att SCA sedan valt att låta ett annat bolag inom sin koncern ombesörja leveransen medför inte att avtalet ingåtts med annan när SCA inte

underrättat Gnesta om detta. Gnesta har uppfattat att avtalet träffats med SCA och inte förstått annat heller när fakturan kommit. Fakturan är utställd på SCA:s papper men har en annan fottext. Betalning enligt fakturan erlades till SCA utan att SCA invände mot detta. Även om SCA vidarebefordrat betalningen till Scanninge Timber AB underrättades inte Gnesta om detta. Konkursboet anser därför att betalningen rätteligen gjorts till SCA och att den därför kan återvinnas hos SCA. – Av betydelse vid bedömningen av rekvisitet "om den inte med hänsyn till omständigheterna ändå kan anses ordinär" är att det av sammanställningarna över erlagda betalningar framgår att det mellan parterna inte utvecklats någon fast betalningspraxis. Betalningar under år 2002 har således erlagts med en varierande grad av dröjsmål. Härtill kommer att betalningen för att inte kunna återvinnas måste utgöra ett led i en sedan längre tid etablerad praxis. Att notera är också att det saknas utredning för hur betalningar skett för fakturor utfärdade från den 26 september till den 13 november 2002. De i målet aktuella betalningarna har erlagts med dröjsmål som varit betydande. Betalningen den 17 februari 2003 utgör dessutom en kumulerad betalning avseende flera förfallna fakturor varav den äldsta förfallit 36 dagar tidigare. Den betalningen hade också föregåtts av påtryckningar i form av hot om leveransstopp om inte utestående fakturor betalades. Gnesta hade då ekonomiska problem, vilket förhållande SCA utnyttjade. Dessa omständigheter medför vid en sammantagen bedömning att betalningarna inte kan anses ordinarie. – Frågan om betalningarna varit till nackdel för övriga borgenärer skall avgöras utifrån förhållandena vid tidpunkten för den återvinningsbara transaktionen. Att SCA beviljade nya leveranser av virke sedan Gnesta gjort de i målet aktuella betalningarna saknar därför betydelse. De nya leveranserna medförde därtill nya skulder. Vid bedömningen av nackdelsrekvisitet skall i vart fall inte annat än värdet därav exklusive mervärdesskatt beaktas. Genom de omtvistade betalningarna försämrades konkursbolagets ekonomiska ställning avsevärt. Därmed skedde en avsevärd påverkan på den utdelning som konkursbolagets borgenärer hade kunnat påräkna i en eventuell konkurs vid den aktuella tidpunkten. Betalningarna har därmed varit till nackdel för konkursbolagets borgenärer.

SCA har som grund för bestridandet anfört följande. Gnestas ställning har inte försämrats avsevärt till följd av betalningarna och dessa skall i allt fall anses ordinära. Betalningen om 103.046 kr (faktura nr 90129218) har genast vidarebefordrats till Scaninge Timber AB som utfört leveransen och kan därför inte bli föremål för återvinning hos SCA. Eftersom SCA fortsatt att leverera nytt virke har de i målet aktuella betalningarna ersatts av nya tillgångar. Det allmänna nackdelsrekvisitet är därmed inte uppfyllt och återvinning av betalningarna kan då inte ske.

SCA har till närmare utveckling av bestridandet anfört väsentligen följande. Av de i målet aktuella fakturorna har SCA ställt ut sju stycken om sammanlagt 720.526 kr. Faktura nr 90129218 om 103.046 kr har ställts ut av Scaninge Timber AB. Betalning för den fakturan har felaktigt erlagts till SCA men genast vidarebefordrats till Scaninge Timber AB. Vid tiden för utfärdandet av den fakturan var Scaninge Timber AB ett av SCA och ett annat bolag delägt dotterbolag. Scaninge Timber AB var följaktligen ett självständigt avtalssubjekt, vilket även framgår av den i målet aktuella fakturan. Av fakturan framgår bl.a. Scaninge Timber AB:s organisationsnummer liksom vilket bank- och postgironummer det bolaget innehade. SCA handhade vid den aktuella tidpunkten Scaninge Timber AB:s ekonomifunktion och vidarebefordrade genast Gnestas betalning dit. Betalningen hade därför kommit till rätt betalningsmottagare före konkursutbrottet. Denna åtgärd hade också godtagits av Gnesta om SCA hade underrättat Gnesta om att betalningen vidarebefordrades. Att beställningen av virket som avses i den fakturan mottagits av ~~Anders Mattsson~~ vid SCA medför ingen annan bedömning när det av fakturan klart framgår att den ställts ut av Scaninge Timber AB. SCA menar därför att betalningen för faktura nr 90129218 skall ses som en separat sådan som inte kan återvinnas hos SCA. Tingsrättens prövning av återvinningsfrågan skall därför begränsas till övriga sju fakturor eller de tre betalningar som ägt rum den 17, 21 och 25 februari 2003. – I anslutning till de i målet aktuella betalningarna verkställde SCA under tiden den 21 januari – den 19 mars 2003 nya leveranser, som fakturerades vid nio tillfällen, enligt följande uppställning.

<u>Leveransdatum</u>	<u>Belopp</u>
2003-01-21	94.448 kr
2003-01-27	101.837 kr
2003-01-30	107.017 kr
2003-02-25	101.063 kr
2003-03-03	100.417 kr
2003-03-07	104.062 kr
2003-03-10	103.187 kr
2003-03-11	97.697 kr
2003-03-19	102.149 kr
Summa	911.877 kr

De nya leveranserna ägde rum både före och efter de i målet omstridda betalningarna. De nya leveranserna resulterade i en fordran i konkursen på 911.877 kr jämte upplupen ränta, att jämföra med det i målet aktuella kravet på 823.572 kr. Leveransernas värde överstiger i målet yrkat belopp. För att verkställa dessa leveranser krävde SCA att Gnesta betalade utestående fakturor vilka utgörs av de i målet aktuella betalningarna. Om SCA inte krävt betalning för dessa hade SCA inte gjort några nya leveranser. SCA hade då haft en fordran i konkursen om cirka 800.000 kr. Gnesta har till följd av leveranserna tillförts tillgångar till ett högre värde, vilket varit till gagn för borgenärerna. Det allmänna nackdelsrekvisitet är därmed inte uppfyllt och återvinning av betalningarna kan därför inte ske. – Vid bedömningen av om betalningarna avsevärt försämrat gäldenärens ekonomiska ställning skall betalningarna den 17, 21 och 25 februari 2003 ses som tre individuella och separata betalningar. De två senare betalningarna är då så måttliga att de på intet sätt kan anses ha avsevärt försämrat Gnestas ekonomiska ställning. Från betalningen den 17 februari 2003 om 617.080 kr skall beloppet 103.046 kr, som vidarebefordrats till Scaninge Timber AB, dras av innan en jämförelse görs med Gnestas tillgångar. Beträffande frågan vilket värde Gnestas tillgångar skall anses ha haft, bestrider SCA att Gnestas kundfordringar skall åsättas ett värde om 0 kr och varulagret endast upptas till 25 procent av det bokförda värdet. Konkursboet drev verksamheten vidare och borde därför ha fått in en del under den tiden. Det bestrids vidare att det förhållandet att det i verksamheten fanns ett företagshypotek skulle medföra att man i detta sammanhang skall bortse från tillgångar. – SCA hävdar vidare

att betalningarna i allt fall är att anse som ordinära. Av betydelse vid bedömningen av om betalningarna är ordinära är de betalningsrutiner som tillämpats mellan parterna, det faktiska händelseförloppet vid tiden för de aktuella betalningarna och det förhållandet att SCA sedan fortsatt att leverera nytt virke till Gnesta. Vad gäller det faktiska händelseförloppet är följande omständigheter av betydelse. SCA hade till uppgift bl.a. att administrera verksamheten vid olika sågverk. Vittnet Anders Marklund är anställd vid SCA som försäljningschef och han var kundansvarig för först Lundqvist Inredningar AB och senare Gnesta. Affärsförhållandet mellan SCA och Lundqvist Inredningar AB hade pågått under lång tid och präglades av att kunden skötte sina betalningar. När verksamheten övertogs av Gnesta fortsatte affärsförhållandet. Gnesta kom dock under år 2002 i dröjsmål med betalningarna. Hos SCA hade alla kunder åsatts en kreditlimit. Om en leverans medförde att limiten överskreds medgavs inte några nya leveranser förrän skulden reglerats. För Gnestas del hade kreditlimiten satts till 1 miljon kr. Limiten var inte avtalad utan tillämpades som en intern gräns av SCA. När Gnesta i januari 2003 önskade nya virkesleveranser innebar detta att Gnestas kreditlimit skulle komma att överskridas. Anders Marklund tog då kontakt med företrädare för Gnesta, och resultatet blev att Gnesta lovade att betala den förfallna skulden mot att SCA fortsatte att leverera virke. Anders Marklund trodde att förseningarna berodde på ett likviditetsproblem och förstod inte något annat. Av sammanställningen över betalningar gjorda under år 2002 (domsbilaga 1) framgår att Gnesta regelmässigt var i dröjsmål med sina betalningar. Dröjsmål förekom och tilläts trots att SCA under år 2002 sträckte ut kredittiden från 30 till 60 dagar. Att SCA beviljade Gnesta en kredittid om 60 dagar berodde på att SCA haft ett långt affärsförhållande med Lundqvist Inredningar AB. Av sammanställningen framgår bl.a. att Gnesta överskred förfallotiden vid alla tillfällen utom ett under år 2002 liksom att det genomsnittliga dröjsmålet för de tio fakturor som ställdes ut från och med juni 2002 var tolv dagar. Med beaktande också av de i målet aktuella betalningarna (domsbilaga 2) kan konstateras att Gnesta var i dröjsmål med betalningar till SCA under i princip hela sin verksamhetstid men likväl fick nya virkesleveranser. Dröjsmål förekom och accepterades således regelbundet och i en sådan utsträckning att det mellan SCA och Gnesta utbildats en kutym innebärande att Gnesta fick överskrida förfallotiderna i den här storleksordningen. Något uttryckligt avtal härom erfordras ej. Den

ordning som utbildats mellan SCA och Gnesta utgör en sådan fast betalningspraxis som medför att de i målet aktuella betalningarna är ordinära. Som nämnts fortsatte SCA att leverera virke till Gnesta under 2003. De tre första av dessa leveranser ägde rum i tiden innan de i målet aktuella betalningarna gjordes. Därefter gjorde SCA en leverans den 25 februari 2003 och ytterligare fem leveranser efter det att Gnesta hade betalat. För att verkställa dessa nio leveranser begärde SCA att Gnesta skulle betala förfallna fakturor, detta för att nya leveranser medförde att kreditlimiten annars skulle överskridas. Fråga var således inte om någon otillbörlig påtryckning utan endast om en tillämpning av SCA:s internt fastställda kreditlimit och ett naturligt agerande för en leverantör i förhållande till sin kund. Orsaken till att en borgenär kräver betalning innan nya leveranser medges är inte utan betydelse. ~~Anders Johansson~~ litade på löftet om betalning och medgav därför nya leveranser redan innan betalning skett. SCA fortsatte sedan att leverera än mer virke, vilket inte skulle ha skett om SCA inte trott att man skulle få betalt. Vid en jämförelse mellan de aktuella betalningarna och leveranserna under 2003 är uppenbart att någon överbetalning inte ägt rum. En överbetalning är en förutsättning för att återvinning skall kunna ske. Eftersom Gnesta genom de nya leveranserna tillförts tillgångar vilkas värde motsvarade, eller till och med översteg, de belopp som betalats, och eftersom de nya leveranserna var helt obetalda vid konkursutbrottet, var situationen då ungefär densamma som om varken betalningarna eller de nya leveranserna överhuvudtaget hade ägt rum. Det som inträffade var egentligen att likställa med att SCA, för att leverera, krävt kontant betalning eller betalning i förskott för nya leveranser.

DOMSKÅL

Parterna har åberopat såväl skriftlig som muntlig bevisning. Konkursboet har som skriftlig bevisning åberopat sammanställning över fakturor utställda under perioden 2002-11-13-12-30, kopior av samma fakturor, köpeavtal mellan konkursboet och köparen av Gnestas rörelse, bouppteckning i Gnestas konkurs, protokoll från edgångssammanträde i Gnestas konkurs, värderingsintyg avseende Gnestas maskinpark och överlåtelseavtal mellan Lundqvist Inredningar AB och Lundia OY. Härutöver har konkursboet åberopat vittnesförhör med ~~Bengt Johansson~~, tidigare verkställande

direktör i Gnesta. SCA har som skriftlig bevisning åberopat faktura nr 90129218, av SCA under perioden 2003-01-27-03-19 utställda fakturor samt sammanställning över under perioden 2001-12-14-2002-09-26 utställda fakturor. Som muntlig bevisning har SCA åberopat vittnesförhör med SCA:s försäljningschef Anders Marklund.

~~Bengt Eriksson~~ har uppgett väsentligen följande. Han arbetade som verkställande direktör i Gnesta från och med den 1 januari 2003 och fram till konkursutbrottet. Han minns inte så mycket av kontakterna mellan Gnesta och SCA. Han minns att de vid ett tillfälle hade problem med kvaliteten på virket och att de då hade en diskussion om detta med SCA. Han minns också att SCA inte ställt några särskilda krav på Gnesta förrän mot slutet av bolagets verksamhetstid, då SCA ville att de skulle betala inestående skuld för att få nya virkesleveranser. Gnestas ekonomi var då mycket dålig och de gjorde noggranna överväganden innan de betalade någon faktura. De var då tvungna att betala SCA:s fakturor för att kunna hålla produktionen igång. Samtidigt hade de finska ägarna bedyrat för honom att Gnesta inte skulle försättas i konkurs. Han har ett fax kvar varav framgår att SCA den 5 februari 2003 uppgav att de måste stoppa kommande virkesleveranser på grund av att Gnesta hade för många utestående fakturor. SCA krävde dock inte att alla utestående fakturor betalades – några hade då inte förfallit till betalning. Gnesta betalade så mycket så att de kunde säkerställa fortsatta leveranser. Av ett annat fax daterat den 4 mars 2003 framgår att Gnesta då hade utestående fakturor om 600.000 kr, varav endast en var förfallen. I det faxet anges vidare att SCA inte ansåg att de utestående fakturorna utgjorde något större problem men önskade att Gnesta skulle få balans på sitt konto. Han har för sig att leveranserna senare upphörde och att Gnesta då vid ett tillfälle köpte virke från annat håll.

~~Anders Marklund~~ har uppgett väsentligen följande. Han är försäljningschef hos SCA med ansvar för bolagets Skandinavien-marknad. Med hans befattning följer ett kundansvar för 25-30 kunder, däribland de större kunderna på marknaden. Han hade tidigare ansvar för först Lundqvist Inredningar AB och senare Gnesta, vilket bolag hörde till de mellanstora kunderna. I SCA tillämpas en intern praxis innebärande att varje kund åsätts en kreditlän. Denna sätts efter en bedömning av dels kundens

betalningsförmåga, dels frågan hur stora pengar SCA självt kan ligga ute med, och motsvarar således den risk SCA är berett att ta i förhållande till en viss kund. Uppnår kunden sin kreditlimit stoppas leveranserna. Den interna praxisen är uppbyggd så att systemet självt säger ifrån varefter den kundansvarige kan tillåta leverans. Den kundansvarige gör då en bedömning av om kunden överskridit förfallodagar och hur långt dröjsmålet är. Beroende på omständigheterna kan sedan leverans tillåtas trots att kunden uppnått sin kreditlimit. Om kunden regelmässigt är i dröjsmål är de mer försiktiga. När kunden uppnår eller skulle uppnå limit vid ny leverans brukar den kundansvarige ringa och stöta på. Det är ett vanligt förfarande att denne ringer och uppmanar kunden att betala vissa fakturor för att få nya leveranser. Sådana samtal förekommer åtminstone ett par gånger varje vecka. Vid sidan av detta skickas alltid påminnelser och räntefakturor med automatik. SCA tillämpar normalt en förfallotid om 30 dagar men såväl längre som kortare förfallotider förekommer. Om det finns en bra kundrelation kan överenskommelse om längre förfallotid träffas som ett led i en affärsuppgörelse. Han minns en del men inte allt från sina kontakter med Gnesta. Han minns bl.a. vissa personer som han hade kontakter med, vilka produkter Gnesta köpte liksom i vilka volymer Gnesta handlade. Han har för sig att Gnesta hade åsatts en kreditlimit om 1 miljon kr vilken Gnesta som regel höll sig inom. Han minns dock att Gnesta var i dröjsmål med sina betalningar ganska frekvent under år 2002 och tror att han då ringde och uppmanade Gnesta att betala gamla fakturor. De hade ett samtal av vilket han uppfattade att Gnesta hade likviditetsproblem. De överenskom då att utsträcka betalningstiden från 30 till 60 dagar. Det nämndes också något om en rekonstruktion med några finska ägare. Han uppfattade inte situationen så att en konkurs var nära förestående. Han minns inte att SCA stoppade leveranserna till Gnesta, men vet att han hade en kontakt med Jan Qvarnström på Gnesta och förklarade att de inte kunde leverera mer om utestående fakturor inte betalades. SCA fortsatte sedan att leverera under år 2003. Han minns också ett telefonsamtal med en av de finska ägarna under vilket han förklarade att SCA måste få betalt. Den andre uppgav då att det skulle komma att resultera i en konkurs. Det samtalet måste ha ägt rum mot slutet av Gnestas verksamhet. Gnesta var nog beroende av SCA. Det var inte så lätt för Gnesta att få leveranser från annat håll. När SCA krävde betalt för nya leveranser hade Gnesta inget

annat val än att betala. Om Gnesta hade betalat i förskott eller kontant skulle Gnesta dock fått köpa också från annat håll.

Tingsrättens bedömningar

Enligt 4 kap. 10 § konkurslagen skall betalning av skuld senare än tre månader före frisdagen gå åter i vissa situationer. Så skall enligt lagtexten ske bl.a. om betalningen gjorts med ett belopp som avsevärt försämrat gäldenärens ekonomiska ställning och betalningen inte med hänsyn till omständigheterna ändå kan anses ordinär. I detta mål är tre betalningar från Gnesta till SCA under perioden den 17–25 februari 2003 föremål för bedömning. Den första betalningen omfattade sex olika fakturor om sammanlagt 617.080 kr och inkluderade en fakturabetalning om 103.046 kr som SCA vidarebefordrat till Scaninge Timber AB. Tingsrätten prövar först frågan om betalningen som vidarebefordrats till Scaninge Timber AB överhuvudtaget kan bli föremål för återvinning hos SCA.

Det är ostridigt att betalningen för faktura nr 90129218 gjorts till SCA, att den genast vidarebefordrats av SCA till Scaninge Timber AB och att SCA inte underrättat Gnesta om sin åtgärd att vidarebefordra betalningen. Även om Gnesta kan ha haft fog för att uppfatta situationen så att avtal om den aktuella leveransen träffats med SCA framgår av den åberopade fakturan att den, till skillnad mot övriga, var utställd av en annan leverantör och skulle betalas till annat post- eller bankgirokonto. En förutsättning för bifall till återvinningstalan är att betalningen kommit svaranden till del. Eftersom SCA inte självt tillgodogjort sig den aktuella betalningen utan vidarebefordrat den till Scaninge Timber AB kan talan mot SCA om återvinning av betalningen för faktura nr 90129218 inte bifallas.

Beträffande så frågan om övriga betalningar avsevärt försämrat Gnestas ekonomiska ställning antecknar tingsrätten följande. Vid prövningen i denna del skall en jämförelse göras mellan aktuella betalningar och värdet av gäldenärens tillgångar. Härvid skall alla betalningar inom tremånadersfristen till en viss borgenär läggas samman, detta för

att inte en borgenär med flera små fordringar skall komma i ett mera gynnsamt läge än en borgenär med endast en större fordran. Vidare skall bara sådana fordringar som inte kan anses ordinära beaktas (jfr NJA 1998 s. 759). En första fråga blir därför om någon eller några av de gjorda betalningarna med hänsyn till omständigheterna kan anses ordinära.

Bestämmelsen i 4 kap. 10 § konkurslagen har till syfte att möjliggöra återvinning av objektiva onormala betalningar. En normal eller ordinär betalning kan karaktäriseras som en betalning som objektiva sett inte har med gäldenärens betalningssvårigheter och förestående konkurs att göra. I förarbetena till nu aktuell bestämmelse ges vissa exempel på när en betalning skall anses ordinär. Beträffande betalningar efter förfallodagen anförs att de kan betraktas som ordinära t.ex. om gäldenären brukat successivt göra rätt för sig i efterhand. Vidare anförs att det inte är avsett att en betalning som stått ute eller kumulerats under längre tid skall kunna godtas som ordinär (prop. 1975:6 s. 224 och 227).

Av särskild betydelse vid bedömningen av om en betalning kan anses ordinär är dels allmänna kutymer, dvs. vad som i allmänhet gäller inom affärlivet överhuvudtaget och speciellt inom den aktuella branschen, dels parternas individuella sedvänjor, dvs. vad som varit brukligt under en längre tid i förhållandet mellan dem. Att ett handlande i enlighet med allmän eller individuell praxis som regel bör godtas beror på att ett sådant agerande på objektiva grunder bör anses "normalt" och inte som en nödfallsåtgärd inför gäldenärens förestående konkurs. Vid bedömningen av om en sedvänja kan anses föreligga är det ofta av avgörande betydelse om det föreligger en regelbundenhet i parternas förhållande. Har en part brukat betala senare än den vid faktureringen angivna förfallodagen och motparten brukat acceptera detta, kan en ny sådan betalning inte anses avvika från det normala. Det har då utvecklats en sedvänja som medför att nya sådana betalningar anses ordinära.

Genom de sammanställningar över gjorda betalningar som åberopats i målet är klarlagt att Gnesta under i princip hela sin verksamhetstid varit i dröjsmål med betalningar till

SCA. Därav framgår också att SCA verkställt nya leveranser av virke trots att Gnesta tidvis varit i betydande dröjsmål och ibland resterat med flera fakturor. Genom förhöret med Anders Marklund är utrett att detta inte uppfattades som något anmärkningsvärt, att SCA normalt åsatte sina kunder en viss kreditlimit och att SCA hade ett så stort förtroende för Gnesta att SCA internt beviljat Gnesta en kreditlimit om 1 miljon kronor. Med beaktande av vad som sålunda framkommit finner tingsrätten visat att det mellan SCA och Gnesta utvecklats en sådan sedvänja att det förhållandet att de i målet aktuella betalningarna betalats för sent och detta i varierande grad, inte medför att de kan anses avvika från det normala. Att SCA, enligt vad ~~Anders Marklund~~ och ~~Deja Sjöstam~~ omvittnat, i februari 2003 behövt stöta på för att få Gnesta att betala förfallna fakturor innan nya leveranser kunde ske, medför ingen annan bedömning. En sådan uppmaning att betala förfallna skulder kan, särskilt mot bakgrund av den sedvänja som utvecklats mellan SCA och Gnesta, inte betecknas som en otillbörlig påtryckning. Inte heller kan det förhållandet att betalningen den 17 februari 2003 avsåg flera förfallna fakturor anses avvika från vad som var normalt i deras affärsförhållande.

Tingsrätten finner sammanfattningsvis att konkursboet inte förmått visa att de i målet aktuella betalningarna avvek från det normala. De tre betalningarna är alltså alla att anse som ordinära. Talan om återvinning skall därför ogillas.

Vid denna utgång i själva saken skall konkursboet stå sina egna kostnader och utgersättning för SCA:s rättegångskostnader.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 3 (DV 401).

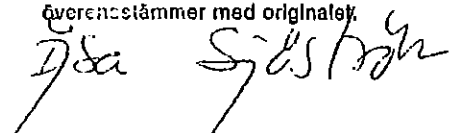
Överklagandeskrift senast 2007-03-30 ställs till Hovrätten för Nedre Norrland.

Leif Similä

Kristina Bratteberg
(referent)

Katarina Ibold

SUNDSVALLS TINGSRÄTT
 Avskriften Koplan
överensstämmer med originalet.

04 06/14 11:20 FAX 080 812966
 05-1107-2004 PIAN 10:30

ABERSTEN
 SUNDSVALLS DALVEKA

PHX NR 140 911 31141

0005
 S. 02

15/11/04

SUNDSVALLS TINGSRÄTT

d
 eteg
 11265
 280

KÄRNÄRKT BATTERS Produktion AB KONTO
 685214

Do	Användarnamn	Allokering	SVAR	Dok.datur	Metvärdfakt	Kvalitetstid	Dröjsm	Bel. i utl.val.	Val.
KV	DTRKHA	0090125081	SC11	2002.09.26	2002.11.26	2002.12.06	17	22.537,00	SEK
KV	DTRKHA	0090124702	SC11	2002.09.20	2002.11.19	2002.12.06	17	58.705,00	SEK
KV	DTRKHA	0090123514	SC11	2002.09.21	2002.11.10	2002.12.06	26	58.547,00	SEK
KV	DTRKHA	0090122072	SC11	2002.09.02	2002.11.01	2002.11.15	14	105.364,00	SEK
KV	DTRKHA	0090119715	SC11	2002.08.19	2002.10.18	2002.11.01	11	103.834,00	SEK
KV	DTRKHA	0090117145	SC11	2002.08.08	2002.10.10	2002.10.21	3	107.948,00	SEK
KV	DTRKHA	0090116714	SC11	2002.08.02	2002.10.07	2002.10.14	7	119.521,00	SEK
KV	DTRKHA	0090112386	SC11	2002.06.14	2002.10.01	2002.10.14	11	103.169,00	SEK
KV	DTRKHA	0090111436	SC11	2002.06.10	2002.09.13	2002.09.23	10	111.985,00	SEK
KV	DTRKHA	0090108479	SC11	2002.05.24	2002.08.05	2002.08.22	14	106.422,00	SEK
KV	DTRKHA	0090105385	SC11	2002.05.07	2002.07.23	2002.07.26	3	101.086,00	SEK
KV	DTRKHA	0090103380	SC11	2002.04.25	2002.07.06	2002.07.12	5	705.513,00	SEK
KV	DTRKHA	0090103378	SC11	2002.04.22	2002.06.24	2002.06.24	9	100.038,00	SEK
KV	DTRKHA	0090102537	SC11	2002.04.11	2002.05.21	2002.06.24	3	94.360,00	SEK
KV	DTRKHA	0090101336	SC11	2002.03.14	2002.05.16	2002.05.16	3	130.768,00	SEK
KV	DTRKHA	0090100358	SC11	2002.03.07	2002.05.08	2002.05.16	8	98.011,00	SEK
KV	DTRKHA	0090098722	SC11	2002.02.28	2002.05.06	2002.05.16	4	186.203,00	SEK
KV	DTRKHA	0090098514	SC11	2002.01.31	2002.04.29	2002.05.02	3	184.515,00	SEK
KV	DTRKHA	0090098252	SC11	2002.01.25	2002.04.24	2002.04.03	2	56.515,00	SEK
KV	DTRKHA	0090097423	SC11	2002.01.21	2002.04.10	2002.04.07	11	101.196,00	SEK
KV	DTRKHA	0090097423	SC11	2002.01.11	2002.04.10	2002.04.07	11	97.211,00	SEK
KV	DTRKHA	0090097423	SC11	2002.01.09	2002.04.10	2002.04.06	24	93.610,00	SEK
KV	DTRKHA	0090096587	SC11	2002.12.14	2002.01.11	2002.01.23	75	21.602,00	SEK
KV	DTRKHA	0090096587	SC11	2002.01.11	2002.01.11	2002.01.15	3	81.683,00	SEK
								2.314.968,00	SEK

BILAGA 2

Gnesta Production AB

Betalningar till leverantörer, 030101 - fristdagen
Belopp

Leverantör	Leverantörens faktura	Löpnr	Fakt.dag	Förfalldag	Belopp	Gnesta Production AB's betalning	Ver	Betaln.dag	Belopp
Sca Forest & Timber AB 60 dagar nto	90128790	12610	021113	030112	101 722		101940	030217	617 080
	90129218	12670	021119	030118	103 046		101968	030221	103 961
	90129347	12676	021121	030120	97 597		101993	030225	102 531
	90130127	12766	021129	030128	103 203		102099	030306	110 279
	90129823	12771	021127	030129	107 049				
	90130771	12835	021205	030203	104 463				
	90130772	12836	021205	030203	103 961				
	90131049	12879	021211	030209	102 531				
	90132184	12916	021230	030228	110 279				
						933 851			

SUNDSVALLS TINGSRÄTT

Ink 2004-04-07

Akt 7849,04

Aktbil 2